

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT

VERICA TRSTENJAK

föredraget den 29 november 2007¹

I — Inledning

att skriftväxlingen mellan parterna och med myndigheter och offentliga organ skall ske på den sändande medlemsstatens språk.

1. Förevarande tvist rör tolkningen av artikel 8.1 i rådets förordning (EG) nr 1348/2000 av den 29 maj 2000 om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (nedan kallad förordning nr 1348/2000)² och särskilt frågan huruvida adressaten kan vägra att ta emot en delgiven utländsk handling, när den delgivna stämningensansökan i ett utländskt tvistemål är översatt till den mottagande medlemsstatens officiella språk medan bilagorna emellertid inte är översatta till detta officiella språk och mottagaren påstår sig inte behärska språket i den sändande medlemsstaten trots att denne i utövandet av sin näringsverksamhet slutit ett avtal med sökanden i vilket det föreskrivs

2. Begäran om förhandsavgörande från Bundesgerichtshof har framställts i en tvist mellan Industrie- und Handelskammer Berlin (nedan kallad: IHK Berlin) och arkitektkontoret Nicholas Grimshaw & Partners Ltd, ett bolag bildat enligt engelsk rätt (nedan kallad: arkitektkontoret Grimshaw), om bristande planering av ett byggprojekt. IHK Berlin har väckt talan avseende ett garantiåtagande mot arkitektkontoret Grimshaw. Frågan huruvida stämningensansökan har blivit korrekt delgiven är föremål för ett särskilt förfarande. Ingenieurbüro Weiss und Partner, i Aachen (nedan kallad: Büro Weiss), har intervenerat i målet.

1 — Originalspråk: tyska.

2 — EGT L 160, s. 37.

II — Tillämpliga bestämmelser

3. Skälen 8 och 10 i förordning nr 1348/2000 har följande lydelse:

”(8) För att säkerställa förordningens effektivitet bör möjligheten att vägra delgivning begränsas till undantagsfall.

(10) För att skydda adressatens intressen bör delgivning ske på det officiella språket eller ett av de officiella språken på den plats där delgivningen skall äga rum eller på ett annat språk som används i ursprungsmedlemsstaten och som adressaten förstår.”

4. I artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 föreskrivs följande:

”Vägran att ta emot en handling

1. Det mottagande organet skall underrätta adressaten om att han eller hon kan vägra att ta emot den handling som skall delges, om den är avfattad på ett annat än något av följande språk:

a) den mottagande medlemsstatens officiella språk eller, om det finns flera officiella språk i den medlemsstaten, det officiella språket eller ett av de officiella språken på den plats där delgivningen skall ske, eller

b) ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår.”

III — Bakgrund, målet vid den nationella domstolen, tolkningsfrågorna och förfarandet vid domstolen

5. IHK Berlin begärde med stöd av ett arkitektavtal av den 16 februari 1994, skadestånd av arkitektkontoret Grimshaw, ett bolag bildat enligt engelsk rätt med säte i London, på grund av felaktig planering. Arkitektkontoret Grimshaw har genom avtalet åtagit sig att tekniskt projektera ett byggprojekt i Berlin. Punkt 3.2.6 i arkitektavtalet har följande lydelse:

”Tjänsterna skall tillhandahållas på tyska. Skriftväxlingen mellan [IHK Berlin] och

[arkitektkontoret Grimshaw] samt med myndigheter och offentliga organ skall ske på tyska.”

alla bilagor till stämningensansökan, särskilt inte skrivelserna avseende fastställande och åtgärdande av felaktigheterna och kostnaderna för dessa. Innehållet i bilagorna som IHK Berlin har åberopat, återges dessutom delvis i stämningensansökan.

Punkt 10.2 i arkitektavtalet har följande lydelse:

”Tvister i anledning av avtalet skall avgöras vid domstol i Berlin.”

Punkt 10.4 i arkitektavtalet har följande lydelse:

”Tysk lag skall vara tillämplig på detta avtal.”

6. IHK Berlin ingav sin stämningensansökan och samtliga bilagor till vilka ansökan hänvisar till den tyska domstolen för att delges arkitektkontoret Grimshaw. Dessa bilagor innefattade arkitektavtalet mellan parterna, tilläggsavtal till avtalet inklusive ändringar, utdrag ur kontraktshandlingarna och ett flertal skrivelser, bland annat från arkitektkontoret Grimshaw med de företag som anlåtats i samband med fastställandet och åtgärdande av felaktigheterna. Enligt uppgift från Bundesgerichtshof kände arkitektkontoret Grimshaw emellertid inte till

7. Stämningensansökan av den 29 maj 2002, i vilken IHK Berlin framställde sitt yrkande om skadestånd med anledning av arkitektavtalet, delgavs arkitektkontoret Grimshaw på tyska, redan den 20 december 2002. Efter det att arkitektkontoret Grimshaw vägrat att ta emot ansökan eftersom den inte var översatt till engelska, lämnades stämningensansökan i engelsk översättning med bilagorna på tyska, utan översättning, den 23 maj 2003 till arkitektkontoret Grimshaw i London.

8. Genom skrivelse av den 13 juni 2003 invände arkitektkontoret Grimshaw mot delgivningen och gjorde gällande att den inte skett på rätt sätt eftersom bilagorna inte hade översatts till engelska och vägrade därför, med åberopande av artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 att ta emot stämningensansökan och ansåg att delgivningen inte skett på rätt sätt. Arkitektkontoret Grimshaw hävdade även att kraven var preskriberade och begärde att Büro Weiss, som intervenerat vid de tyska domstolarna, skulle inträda i rättegången.

9. Enligt beslutet om hänskjutande slog Landgericht Berlin genom mellandom fast att stämningsansökan delgetts på rätt sätt den 23 maj 2003. Kammergericht Berlin avvisade arkitektkontoret Grimshaws överklagan genom dom. Intervenienten, Büro Weiss, har överklagat denna dom vid Bundesgerichtshof.

tillgång till samtliga uppgifter innan stämningsansökan ingavs. Den hänskjutande domstolen har angett att arkitektkontoret Grimshaw i förevarande mål inte kände till samtliga bilagor, särskilt inte de som avsåg fastställande och åtgärdande av felaktigheterna och kostnaderna för dessa. Sådana handlingar kan inte anses vara obetydliga detaljer, eftersom det är nödvändigt att bedöma dessa handlingar för att kunna avgöra huruvida bestridande skall ske eller ej.

10. Bundesgerichtshof anger att enligt den tyska civilprocesslagen (Zivilprozessordnung) skall en stämningsansökan i vilken bilagor används tillsammans med dessa anses som en enhet, och svaranden måste få tillgång till alla uppgifter som käranden angett och som behövs för försvar. Det är inte acceptabelt att frågan huruvida delgivningen av en ansökan skett på rätt sätt kan bedömas oberoende av att bilagorna har delgetts, under förevändning att de relevanta uppgifterna redan framgår av ansökan och att rätten till försvar därigenom tillvaratagits genom att svaranden under förfarandets gång kan försvara sig tillräckligt utan innehållet i bilagorna.

11. Ett undantag från denna princip kan göras när svarandens informationsbehov inte inskränks i väsentlig omfattning, till exempel därför att en bilaga som inte bifogats stämningensansökan översänds nästan samtidigt med denna eller om svaranden redan har fått

12. Bundesgerichtshof har även förklarat, att ingen av de behöriga företrädarna för arkitektkontoret Grimshaw förstår tyska och är av uppfattningen att förordning nr 1348/2000 skall tolkas så att det är möjligt att vägra ta emot en handling med motiveringen att bilagorna inte har översatts. I artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 anges inget om vägran att ta emot bilagor. Dessutom skall, i det för delgivningar i Europeiska unionens medlemsstater enligt den i artikel 4.3 första stycket i förordning nr 1348/2000 föreskrivna formuläret, den delgivna handlingens art och

språk anges (punkterna 6.1 och 6.3 i formuläret) däremot inte med avseende på bilagor, där det endast fordras att antalet anges (punkt 6.4 i formuläret). Enligt Bundesgerichtshof är frågan emellertid huruvida handlingen är att anse som delgiven handling i den mening som avses i förordning nr 1348/2000, och utformningen av formuläret saknar därvidlag betydelse.

påpekat situationen för svagare, eventuellt skyddsvärda parter som konsumenter vid gränsöverskridande handel som avtalat om att skriftväxlingen skall ske på näringsidkarens språk. Arkitektkontoret Grimshaw har under alla omständigheter ingått det aktuella avtalet i sin egenskap av näringsidkare. Detta företag har inget särskilt skyddsbehov och därmed är det inte nödvändigt att det ges rätt att vägra ta emot en handling.

13. Om det inte skulle vara möjligt att vägra ta emot ansökan enbart med motiveringen att bilagorna inte har översatts, anser Bundesgerichtshof att det avtal som ingåtts mellan käranden och svaranden, att skriftväxling dem emellan skall ske på tyska, inte är tillräckligt för att rätten att vägra ta emot en handling enligt artikel 8.1 b i förordning nr 1348/2000 inte skall medges. Denna avtalsbestämmelse innebär inte att svaranden förstår språket i den mening som avses i förordning nr 1348/2000.

15. Mot bakgrund av svårigheterna att tolka förordning nr 1348/2000 beslutade Bundesgerichtshof att vilandförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

14. Om en avtalsbestämmelse inte kan utgöra en presumtion för att svaranden förstår ett språk, frågar Bundesgerichtshof slutligen om det är möjligt att vägra ta emot en stämningsansökan om bilagorna inte är översatta eller om det finns undantag, till exempel när svaranden redan har tillgång till en översättning av bilagorna eller om de ordagrant återges i stämningsansökan och denna är översatt. Detta kunde emellertid även gälla när bilagorna är avfattade på det av parterna avtalade språket. Bundesgerichtshof har även

1) Skall artikel 8.1 i rådets förordning (EG) nr 1348/2000 tolkas så, att adressaten inte har rätt att vägra att ta emot en handling enligt artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 när endast bilagorna till de handlingar som skall delges inte har översatts till den mottagande medlemsstatens eller ett av den sändande medlemsstatens språk, som adressaten förstår?

- 2) För det fall den första frågan besvaras nekande:

Skall artikel 8.1 b i förordning nr 1348/2000 tolkas så, att adressaten skall anses "förstå" en sändande medlemsstats språk, i den mening som avses i denna förordning, när denne i utövandet av sin näringsverksamhet slutit ett avtal med sökanden i vilket det föreskrivs att skriftväxlingen skall ske på den sändande medlemsstatens språk?

- 3) För det fall den andra frågan besvaras nekande:

Skall artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 tolkas så, att adressaten för sådana bilagor till en handling, som inte avfattats på den mottagande medlemsstatens eller på ett av den sändande medlemsstatens språk, som adressaten förstår, i alla fall inte med stöd i artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 kan vägra att ta emot handlingen, när denne i utövandet av sin näringsverksamhet har slutit ett avtal enligt vilket skriftväxlingen skall ske på den sändande medlemsstatens språk och de överlämnade bilagorna både avser denna skriftväxling och är avfattade på det avtalade språket?

16. Arkitektkontoret Grimshaw, Büro Weiss, IHK Berlin, den franska, den italienska, den slovakiska och den tjeckiska regeringen samt kommissionen har yttrat sig i målet.

17. Büro Weiss, arkitektkontoret Grimshaw, den franska regeringen och kommissionen utvecklade sin talan och svarade på domstolens frågor vid förhandlingen den 24 oktober 2007.

IV — Parternas argument

A — *Den första tolkningsfrågan*

18. Büro Weiss anser att artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 skall tolkas så, att adressaten även har rätt att vägra att ta emot en handling enligt artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 när endast bilagorna till de handlingar som skall delges inte har översatts till den mottagande medlemsstatens eller ett

av den sändande medlemsstatens språk, som adressaten förstår.

nödvändigt för beslut om försvaret att dessa översatts utan även för hur och på vilket sätt försvaret skall ske. Några grunder för försvaret kanske återfinns enbart i bilagorna och inte nödvändigtvis i kärandens framställning. Arkitektkontoret Grimshaw anser slutligen att principen om likabehandling åsidosätts om inte alla bilagor översätts, då samtliga handlingar skulle finnas tillgängliga i ett helt tyskt domstolsförfarande.

19. Arkitektkontoret Grimshaw anser att adressaten har rätt att vägra ta emot delgivna handlingar, när endast bilagorna till den delgivna handlingen inte är avfattade på den mottagande medlemsstatens språk eller ett av den sändande medlemsstatens språk, som adressaten förstår. Enligt ordalydelsen av artikel 8 i förordning nr 1348/2000 skall med handling inte endast förstås ansökningar utan även alla skrivelser och bilagor som överlämnas för delgivning. Det framgår tydligt av lydelsen och andemeningen i artiklarna 5.1 och 8.1 i förordning nr 1348/2000 att handling även avser bilagor till en ansökan. Arkitektkontoret Grimshaw har åberopat domstolens rättegångsregler (artikel 29.3) och förstainstansrättens rättegångsregler (artikel 35.3), av vilka det framgår att ansökan och bilagor skall anses som en helhet. Båda måste översättas till samma språk, nämligen i förekommande fall, det språk som svaranden förstår. Det finns inget tillräckligt rättssäkert kriterium för att kunna avstå från en översättning som behövs för svarandens försvar. Detta gäller än mer då det inte enbart är

20. IHK Berlin har påpekat att arkitektkontoret Grimshaw med stämningsansökan även erhöll bilagorna. IHK Berlin har gjort gällande att rätten att vägra ta emot en handling enligt artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000, enligt dess ordalydelse och systematik endast avser handlingar i mål och ärenden. Bilagor utgör inte handlingar i denna mening. Detta gäller i än högre grad andra överlämnade handlingar. För att svaranden skall upplysas om grunderna och föremålet för talan är det inte nödvändigt att översätta omfattande bilagor, när det i förekommande fall endast avser en klausul. Bevis skall framläggas under förfarandet och det är alltid möjligt att i detta skede översätta vissa handlingar som inte fanns översatta vid utgången av talfristen.

Att kräva att käranden skall översätta samtliga handlingar kan visa sig kostsamt och stå i strid med förordningens syfte att påskynda förfarandet.

kravet på översättningen enligt artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 endast har uppfyllts avseende en eller ett fåtal bilagor.

21. Den franska regeringen har framhållit att översättning av samtliga översända handlingar till ett språk som adressaten förstår utgör en nödvändig förutsättning för att denne skall kunna tillvarata sina intressen och genomföra sitt försvar. Den franska regeringen anser vidare att för samtliga handlingar som skall delges skall gälla samma regler för översändning och i synnerhet samma regler för översättning, oavsett om det gäller handlingar i mål och ärenden eller bilagor. Bilagorna utgör nämligen en integrerad del av handlingarna. I artikel 8.2 i förordning nr 1348/2000 anges för övrigt att det mottagande organet skall återsända framställningen och de handlingar som begärs översätta till det sändande organet om adressaten vägrar att ta emot dem. Det framgår således av nämnda artikels ordalydelse att det är nödvändigt att översätta samtliga översända handlingar och inte enbart den handling som skall delges.

22. Den italienska regeringen anser att eftersom handlingar anges i pluralform, skall artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 tolkas så, att adressaten har rätt att vägra att ta emot en handling när endast bilagorna till de handlingar som skall delges inte har översatts till den mottagande medlemsstatens eller ett av den sändande medlemsstatens språk, som adressaten förstår. Adressaten har därmed rätt att vägra att ta emot handlingen även när

23. Den slovakiska regeringen har, i första hand med hänvisning till skälen i förordning nr 1348/2000 angett, att för att få en enhetlig tolkning och användning av förordningen skall med begreppet ”den handling som skall delges” inte förstås enbart den huvudsakliga handlingen utan även bilagor som skall delges adressaten. För att adressaten skall kunna tillgodogöra sig handlingen som har delgetts denne, och därmed kunna göra gällande sina rättigheter inför domstolen i den sändande medlemsstaten, är det nödvändigt att adressaten får exakt kännedom om innehållet i samtliga delgivna handlingar. Den slovakiska regeringen anser därför att artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 skall tolkas så att adressaten har rätt att vägra att ta emot en handling när bilagorna till de handlingar som skall delges inte har översatts till den mottagande medlemsstatens eller ett av den sändande medlemsstatens språk, som adressaten förstår.

24. Den tjeckiska regeringen anser att bilagorna till stämningensansökan och ansökan utgör en enhet och att de skall behandlas lika i språkligt hänseende. För denna tolkning talar främst att innebörden av bilagorna till stämningensansökan, för svaranden och för domstolen, i ett förfarande som gäller tolkning av rättsläget, motiverar att svaranden skall kunna informeras om innehållet i bilagorna. Bilagorna måste även översättas om kåranden åberopar dessa i stämningensansökan eller på annat sätt. Det måste råda en väl avvägd jämvikt mellan parterna som innebär en jämlikhet i medel mellan parterna. För det fall en kårande bifogar bilagor till stämningensansökan måste det anses att denne känner till innehållet i dessa bilagor och svaranden måste då ges samma möjlighet. Det faktum att relevanta delar återges i stämningensansökan kan inte förändra svarandens rätt att ta del av innehållet. Artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 skall tolkas så att adressaten har rätt att vägra att ta emot en handling när endast bilagorna till de handlingar som skall delges inte har översatts till den mottagande medlemsstatens eller ett av den sändande medlemsstatens språk, som adressaten förstår.

25. Kommissionen har angett att syftet med bilagor vanligtvis är att ge ytterligare information till stämningensansökan respektive att styrka riktigheten av uppgifter som angetts

i stämningensansökan. Bilagorna utgör därför en del av ansökan. I artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 används dessutom den handling som skall delges som ett generiskt begrepp vilket innebär att en extensiv tolkning bör ske, och således kan såväl stämningensansökan som bilagorna avses. Formuläret i bilagan till förordning nr 1348/2000 ger inte svar på frågan vad som menas med den handling som skall delges.

26. I skäl 10 i förordning nr 1348/2000 anges bakgrunden till den språkliga ordning som fastställs i artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000. Nödvändigheten av översättning av bilagorna skall bedömas mot bakgrund av adressatens intressen. Det är således inte nödvändigt att översätta bilagorna när innehållet i dessa återges i stämningensansökan. Däremot är den språkliga förståelsen av bilagorna av betydelse för adressatens intressen när stämningensansökan hänvisar till bilagorna utan att återge innehållet i dessa. Om bilagorna innehåller nödvändiga upplysningar som inte återfinns i stämningensansökan kan svaranden vägra att ta emot bilagorna om dessa inte är översatta.

B — *Den andra tolkningsfrågan*

27. Büro Weiss har påpekat att det inte är förenligt med förordning nr 1348/2000 att göra rätten att vägra ta emot en handling beroende av huruvida adressaten har ingått ett avtal med motparten i vilket det föreskrivs att skriftväxlingen skall ske på den sändande medlemsstatens språk. En sådan överenskommelse innebär inte att adressaten faktiskt förstår den sändande medlemsstatens språk. Det är möjligt att adressaten i sin skriftväxling använder sig av en översättningsbyrå. Det är inte möjligt att jämföra ingåendet av ett avtal om språk för skriftväxlingen med att genomföra ett rättsligt förfarande med detta språk som rättegångsspråk. Det ställs typiskt sett högre krav på adressatens kunskaper i det främmande språket, redan genom det specifika juridiska språkbruket, för att genomföra en rättsprocess än för att genomföra ett avtal inom det egna fackområdet.

28. Arkitektkontoret Grimshaw anser att artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 inte kan tolkas så, att adressaten skall anses "förstå" en sändande medlemsstats språk, i den mening som avses i denna förordning, när denne i utövandet av sin näringsverksamhet slutit ett avtal med sökanden i vilket det föreskrivs att skriftväxlingen skall ske på den sändande medlemsstatens språk. Den omständigheten att adressaten i utövandet av sin näringsverksamhet slutit ett avtal med sökanden i vilket det föreskrivs att skriftväxlingen skall ske på den sändande medlemsstatens språk utgör endast ett indicium på

att denne har de erforderliga språkkunskaperna. Rätten till försvar skulle åsidosättas om delgivning av stämningsansökan skulle avgöras genom indicier. Att adressaten slutit ett avtal med sökanden i vilket det föreskrivs att skriftväxlingen skall ske på den sändande medlemsstatens språk innebär inte att denne faktiskt förstår detta språk. Det är även svårt att motivera rättsteoretiskt varför ett avtal mellan enskilda rättssubjekt, vilket enligt deras gemensamma avsikt endast avser genomförande av avtalet dem emellan, skall ha en restriktiv verkan vad avser den offentligrättsliga rätten till försvar, jämfört med de nationella rättigheter som adressaten har.

29. IHK Berlin anser att ett avtal mellan parterna, i vilket ett visst språk avtalats att gälla för det omtvistade avtalsförhållandet, omfattas av artikel 8.1 b i förordning nr 1348/2000. Ett sådant avtal utgår från antagandet att adressaten för en handling förstår denna handling om den avser rättsförhållandet mellan parterna och den är avfattad på det avtalade språket. Om parterna har avtalat om vilket språk som skall gälla för rättsförhållanden dem emellan så syftar detta till att genomföra avtalet på ett friktionsfritt sätt, och detta är även av betydelse om en tvist skulle uppstå som leder till ett rättsligt förfarande. Genom en sådan överenskommelse har parterna gemensamt avtalat

att i enlighet med artikel 8.1 b i förordning nr 1348/2000 godta en handling som är avfattad på det avtalade språket.

30. Den franska regeringen anser inledningsvis att det ankommer på den nationella domstolen att i varje enskilt fall, med stöd av omständigheterna, avgöra om den sändande medlemsstatens språk kan förstås i den mening som avses i artikel 8.1 b i förordning nr 1348/2000. Parternas val av den sändande medlemsstatens språk för sin skriftväxling kan därvid vara en omständighet att beakta.

31. Denna omständighet är dock inte ensam tillräcklig för att anse att den sändande medlemsstatens språk i den mening som avses i artikel 8.1 b i förordning nr 1348/2000 skall tillämpas och att den nationella domstolen inte skall behöva göra en bedömning i det enskilda fallet. Om den sändande medlemsstatens språk alltid skall anses vara ett språk som adressaten förstår om en avtalsbestämelse hänvisar till detta språk för skriftväxlingen mellan parterna, skulle det innebära en presumtion som går långt utöver vad som avses i förordningen.

32. Den italienska regeringen anser att artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 skall tolkas så, att adressaten kan vägra att ta emot

en delgiven handling respektive bilagor till denna handling som inte är avfattade på den mottagande medlemsstatens officiella språk eller på ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår. Härvidlag har det av parterna valda språket för skriftväxling dem mellan ingen betydelse och således inte heller när bilagorna till en handling är avfattade på det avtalade språket. Rätten att vägra att ta emot en handling som är avfattad på ett annat språk än det som adressaten förstår, kan inte bortfalla endast på grund av avtalet om att ett visst språk skall användas vid skriftväxlingen dem emellan. Det är tveksamt om överenskommelser mellan parterna om val av språk kan vara bindande dem emellan även i detta skede, eftersom svårigheter vad gäller avtalsolkning kan uppkomma särskilt när tvisten mellan parterna gått till rättslig prövning.

33. Den slovakiska regeringen anser att artikel 8.1 b i förordning nr 1348/2000 inte kan tolkas så, att adressaten skall anses "förstå" en sändande medlemsstatens språk, i den mening som avses i denna förordning, endast på grund av att denne i utövandet av sin näringsverksamhet slutit ett avtal med sökanden i vilket det föreskrivs att skriftväxlingen skall ske på den sändande medlemsstatens språk. Republiken Slovakien anser att en privat överenskommelse mellan adressaten och sökanden om att den sändande medlemsstatens språk skall användas vid skriftväxling i utövandet av deras näringsverksamhet

saknar betydelse för frågan huruvida en delgivning har skett på rätt sätt i den mening som avses i förordningen.

34. Den tjeckiska regeringen anser att slutande av ett avtal i näringsverksamhet, att ett visst språk skall användas, inte med nödvändighet behöver innebära att parten förstår språket i den mening som avses i artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000. Partenas avtal om språkval kan beaktas av rätten, om vägran att ta emot en handling beror på rättighetsmissbruk, men ger i sig självt inget entydigt svar. Det faktum att parterna är överens om att använda ett visst språk vid skriftväxlingen mellan två företag innebär inte att båda parter förstår språket så bra att de kan tillvarata sina intressen i ett rättsligt förfarande där stämningssökan och dess bilagor är avfattade på ett visst språk. Den tjeckiska regeringen har mot denna bakgrund föreslagit att den andra tolkningsfrågan skall besvaras nekande.

35. Kommissionen anser att ingenting i förordning nr 1348/2000 i allmänhet och särskilt inte i artikel 8.1 i förordningen ger stöd för att frågan huruvida adressaten förstår den sändande medlemsstatens språk skall avgöras på grundval av enbart ett antagande och inte på grundval av faktiska omständigheter. Begreppet "förstår" syftar på faktiska objektiva omständigheter och inte enbart antaganden, även när det finns vissa indicier

till stöd för antagandena, såsom till exempel ett avtal om vilket språk som skall användas vid skriftväxlingen. Således kan den omständigheten att adressaten, i förevarande fall, i utövandet av sin näringsverksamhet slutit ett avtal med sökanden, i vilket det föreskrivs att skriftväxlingen skall ske på den sändande medlemsstatens språk, endast utgöra stöd för att identifiera språket, men avtalet kan inte i sig självt utgöra något tillräckligt bevis för att adressaten faktiskt förstår den sändande medlemsstatens språk.

C — Den tredje tolkningsfrågan

36. Büro Weiss har framhållit att skulle rätten att vägra ta emot en handling, med avseende på oöversatta bilagor, göras avhängig att dessa bilagor är avfattade på ett avtalat språk och att de avser avtalsförhållandet, måste svaranden med mycket kort frist besluta huruvida denne vill göra sin rätt att vägra ta emot handlingarna gällande och huruvida förutsättningarna för att vägra ta emot handlingarna är uppfyllda, särskilt huruvida det finns ett samband med avtalsförhållandet, utan att ha tillgång till en översättning. Svaranden kan inte, redan genom att ha avtalat om att avtalet skall genomföras på ett visst språk, anses ha medgett att rätten till försvar skall inskränkas i sådan omfattning att denne avstått från att informeras om föremålet för talan på ett språk som denne förstår.

37. Arkitektkontoret Grimshaw har hävdat att om artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 skulle tolkas på så sätt att adressaten för bilagor till en handling, som inte avfattats på den mottagande medlemsstatens eller på ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår, i alla fall inte med stöd i artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 kan vägra att ta emot handlingen, när denne i utövandet av sin näringsverksamhet har slutit ett avtal enligt vilket skriftväxlingen skall ske på den sändande medlemsstatens språk, och de överlämnade bilagorna både avser denna skriftväxling och är avfattade på det avtalade språket, skulle det innebära att ett värdeomdöme huruvida svaranden skall anses vara i ond tro genom att åberopa artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000, infördes. Artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 skall inte tolkas på så sätt att adressaten för sådana bilagor till en handling, som inte avfattats på den mottagande medlemsstatens eller på ett av den sändande medlemsstatens språk, som adressaten förstår, i alla fall inte med stöd i artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 kan vägra att ta emot handlingen, när denne i utövandet av sin näringsverksamhet har slutit ett avtal enligt vilket skriftväxlingen skall ske på den sändande medlemsstatens språk och de överlämnade bilagorna både avser denna skriftväxling och är avfattade på det avtalade språket.

38. IHK Berlin anser att adressaten för sådana bilagor till en handling, som inte avfattats på den mottagande medlemsstatens eller på ett av den sändande medlemsstatens språk, som adressaten förstår, inte med stöd i artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 kan vägra att ta emot handlingen, när denne i

utövandet av sin näringsverksamhet har slutit ett avtal enligt vilket skriftväxlingen skall ske på den sändande medlemsstatens språk och de överlämnade bilagorna både avser denna skriftväxling och är avfattade på det avtalade språket. I ett sådant fall utgör vägran att ta emot handlingen rättighetsmissbruk.

39. Den franska regeringen anser med anledning av ordalydelsen av artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 att adressaten har rätt att vägra ta emot en handling och dess bilagor om dessa är avfattade på ett mellan parterna för skriftväxling avtalat språk, och detta språk inte är den mottagande medlemsstatens språk eller ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår. Det är inte fråga om vare sig ett direkt eller indirekt undantag från rätten att vägra ta emot en handling som är avfattad på ett annat språk än de som angetts i artikel 8 i förordning nr 1348/2000. Förordningens fulla verkan skulle inskränkas vid en annan tolkning.

40. Den italienska regeringen har framhållit att rätten att vägra ta emot en handling endast kan anses utgöra missbruk för det fall innehållet i bilagorna i sin helhet återges i den till adressatens språk översatta handlingen eller adressaten redan känner till innehållet i bilagorna i sin helhet genom att det återfinns i skriftväxlingen mellan parterna, vilken enligt avtalet skett på den sändande medlemsstatens språk. Ingen av dessa två villkor är uppfyllda i förevarande fall. Adressatens vägran att ta emot bilagorna skall anses rättsenlig. Mot denna bakgrund

saknas anledning att besvara den andra delen av den tredje tolkningsfrågan, vilken förutsätter vissa av den hänskjutande domstolen uteslutna villkor, varför den saknar betydelse för bedömningen.

denne har eller hade kunnat få kännedom om innehållet i de oöversatta bilagorna. I målet vid den nationella domstolen avses med skriftväxling inte endast skriftväxling mellan parterna utan även med myndigheter och offentliga organ. Detta innefattar skriftväxling vid tvister om innehållet i avtalet och skriftväxling i samband med ett rättsligt förfarande. Kommissionen har klargjort att en avtalsbestämmelse i ett avtal mellan en starkare part och en svagare part kan tolkas som ett konsumentavtal.

41. Den slovakiska regeringen anser att artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 skall tolkas så, att adressaten för en handling respektive bilagor till en handling, som inte avfattats på den mottagande medlemsstatens eller på ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår, kan vägra att ta emot handlingen. Härvidlag saknar det mellan parterna för skriftväxling avtalade språket betydelse, även när bilagorna till handlingen är avfattade på detta språk.

V — Generaladvokatens bedömning

42. Den tjeckiska regeringen har, vad gäller den tredje tolkningsfrågan, hänvisat till sitt yttrande om den andra tolkningsfrågan och gjort gällande att den tredje frågan redan besvarats genom detta.

A — Inledande anmärkningar

43. Kommissionen stöder sig på skäl 10 i förordning nr 1348/2000 och anser att adressatens intressen är tillräckligt skyddade om

44. Förordning nr 1348/2000 har framför allt till syfte att förbättra och påskynda översändningen för delgivning mellan medlemsstaterna av rättsliga och utomrättsliga handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur. Denna förbättrade och påskyndade översändning av handlingar

skall indirekt bidra till en ”väl fungerande inre marknad”.³ Detta gäller samtliga tvister av civil eller kommersiell natur, till exempel tvister om avtal mellan näringsidkare, konsumentavtal och även utomobligatoriska skadestånd. Det skall understrykas att begreppet civil och kommersiell natur i den mening som avses i förordning nr 1348/2000 inte motsvarar begreppet i nationell rätt.⁴

45. I förevarande mål har den nationella domstolen ställt tre tolkningsfrågor. Den första tolkningsfrågan har allmän giltighet för samtliga delgivningar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur. De andra och tredje tolkningsfrågorna avgränsar sig till delgivning i fall där det finns ett avtal mellan näringsidkare.

3 — Förslag till avgörande av generaladvokaten Stix-Hackl av den 28 juni 2005 i mål C-443/03, Leffler (REG 2005, s. I-9611, punkt 19).

4 — Se Rijavec, Pomen sodb Sodišča ES za opredelitev pojma civilne ali gospodarske zadeve z mednarodnim elementom, *Podjetje in Delo – PiD 32* (2007), s. 1147 (1151 ff.), Mayr/Czernich, *Europäisches Zivilprozessrecht, eine Einführung*, 2006, s. 55 ff. Vad som avses med civil och kommersiell natur får avgöras av domstolen. Det begrepp som avses skall således betraktas som ett självständigt begrepp som skall tolkas med hänsyn till å ena sidan konventionens syfte och systematik och å andra sidan de allmänna principer som kan härledas ur de nationella rättsordningarna som helhet (dom av den 14 november 2002 i mål C-271/00, Gemeinde Steenberg, REG 2002, s. I-1489, punkt 28), vilket innebär att denna tolkning inte är avgörande för en medlemsstat. Domstolens rättspraxis avseende överenskommelser om domstols behörighet och verkställighet av domar och kring rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, s. 1) kan tillämpas på frågan om ett ärende är av civil eller kommersiell natur i den mening som avses i förordning nr 1348/2000 (Jastrow, *Europäische Zustellungsverordnung*, i: Gebauer/Wiedmann *Zivilrecht unter europäischem Einfluss*, 2005, s. 1284 und Heiderhoff, *Verordnung* (EG) Nr. 1348/2000 des Rates vom 29. Mai 2000 über die Zustellung gerichtlicher und außegerichtlicher Schriftstücke in Zivil- oder Handelssachen in den Mitgliedstaaten, in: Rauscher (Hrsg.): *Europäisches Zivilprozessrechts, Kommentar*, Band 2, 2. Auflage, 2006, s. 1185).

46. I syfte att finna en avvägning mellan karendens intresse av en snabb och kostnadseffektiv delgivning och svarandens intresse av att få kännedom om innehållet i stämningsansökan kan enligt doktrinen, en tidkrävande och dyrbar översättning enligt förordning nr 1348/2000, undvaras, om adressaten förstår den sändande medlemsstatens språk.⁵

47. Översändning och delgivning av handlingar befinner sig i gränslandet mellan rättstillämpning, skyddet för svaranden och processekonomi. Det kan bli svårt att uppnå dessa målsättningar när en påskyndad översändning av handlingar kan medföra en begränsning av skyddet för svaranden, exempelvis då det inte längre säkerställs att svaranden, på grund av språkmässiga, tidsmässiga eller andra skäl, verkligen kan förbereda sitt försvar. Skyddet för svaranden får dock inte medföra att sökanden förlorar sin rätt till domstolsprövning, exempelvis genom att svaranden förhindrar att delgivningen

5 — Stadler, *Neues europäisches Zustellungsrecht*, *IPRax*, 21 (2001), s. 514 (517). Denna bestämmelse kan ses om en avsevärd utveckling av den europeiska delgivningsrätten. Kravet på översättning av handlingar som är avfattade på ett främmande språk till det officiella språket i den mottagande medlemsstaten har sin förklaring i den klassiska folkrätten, enligt vilken den stat där delgivningen skall ske har sin suveränitet (Bajons, *Internationale Zustellung und Recht auf Verteidigung*, in: *Wege zur Globalisierung des Rechts: Festschrift für Rolf A. Schütze zum 65. Geburtstag*, 1999, s. 49 (71)).

verkställs.⁶ Det skall framhållas att skyddet för svaranden och rätten att bli hörd har företräde framför processekonomin. Valet av ett förenklat internationellt delgivningsförfarande i förordning nr 1348/2000 får inte innebära att svarandens, det vill säga adressaten i förevarande mål, skydd förändras.⁷

48. I förevarande mål uppkommer även frågan om den i den mottagande medlemsstaten hemmahörande adressatens språkkunskaper avseende den sändande medlemsstatens språk. Kommissionen har redan uppmärksammat frågan om undersökning av språkkunskaper i en utredning och där funnit att det grundläggande problemet vid vägran att ta emot en handling är återopande av otillräckliga kunskaper i den sändande medlemstatens språk.⁸

49. Enligt förordning nr 1348/2000 är delgivning av ööversatta handlingar inte

6 — Förslag till avgörande av generaladvokaten Stix-Hackl av den 28 juni 2005 i mål C-443/03, Leffler (REG 2005, s. I-9611, punkt 20).

7 — Se, Bajons (ovan i fotnot 5 anført arbete), s. 49 (67). Författaren betonar att principen om båda parter rätt till försvar för svarandens del omfattar rätten att få kännedom om innehållet i den delgivna handlingen. Detta förutsätter åtminstone att svaranden har kännedom om vilken typ av handlingar som är aktuella.

8 — Kommissionen, *Study on the application of Council Regulation 1348/2000 on the service of judicial and extra judicial documents in civil or commercial matters*, 2000, s. 41 ff.

utan verkan.⁹ Det är möjligt att avhjälpa den omständigheten att handlingen inte har översatts.¹⁰ Domstolen har slagit fast att artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 skall tolkas så att om adressaten vägrar att ta emot en handling på grund av att handlingen inte är avfattad på den mottagande medlemsstatens officiella språk eller ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår, så skall avsändaren ha möjlighet att avhjälpa detta genom att skicka den begärda översättningen.¹¹

50. Artikel 8 i förordning nr 1348/2000 skall enligt domstolen tolkas så att ”om adressaten vägrar att ta emot en handling på grund av att handlingen inte är avfattad på den mottagande medlemsstatens officiella språk eller ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår, så skall det vara möjligt att avhjälpa situationen genom att snarast möjligt sända en översättning av handlingen på det sätt som föreskrivs i förordningen. För att lösa de problem som är att hänföra till det sätt på vilket den omständigheten att en handling inte har översatts

9 — Se Sujecki, *Das Übersetzungserfordernis und dessen Heilung nach der Europäischen Zustellungsverordnung: Entscheidung des Europäischen Gerichtshofes vom 8. November 2005*, *ZEuP*, 15 (2007), s. 353 (359), med hänvisning till förslag till avgörande av generaladvokaten Stix-Hackl av den 28 juni 2005 i mål C-443/03, Leffler (REG 2005, s. I-9611, punkt 36). Se, för ett liknande resonemang, även Rösler, Siepmann, *Zum Sprachenproblem im Europäischen Zustellungsrecht*, *NJW*, 2006, s. 475 (476) och De Leval/Lebois, *Signifier en Europe sur la base du Règlement 1348/2000; bilan après un an et demi d'application i: Imperat lex: liber amicorum Pierre Marchal*, 2003, s. 261 (274).

10 — Så skedde i dom av den 8 november 2005 i mål C-443/03, Leffler (REG 2005, s. I-9611), punkterna 38, 39 och 53. Se även avseende delgivning enligt konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, Gaudemet-Tallon, *Compétence et exécution des jugements en Europe: règlement no. 44/2001: Conventions de Bruxelles et de Lugano*, 3:e upplagan, 2003, s. 338.

11 — Domen i målet Leffler (ovan fotnot 10), punkt 53. Detta mål är ett av få som berör förordning nr 1348/2000. I doktrinen anges att utövandet av rätten att vägra ta emot en handling inte innebär att delgivningen inte får någon verkan (Rösler, Siepmann, ovan i punkt 9 anført arbete, s. 475 (476)).

skall avhjälpas och som inte regleras i förordningen såsom den tolkats av domstolen, skall den nationella domstolen tillämpa den nationella processrätten samtidigt som den säkerställer förordningens fulla verkan med hänsyn till dess syfte.”¹²

51. Bundesgerichtshof har angett att enligt tysk rätt utgör stämningensansökan och de bifogade bilagorna en enhet på så sätt att även bilagorna är en del av stämningensansökan.¹³ Svaranden måste, för att kunna ta till vara sin rätt till försvar, få vissa upplysningar med stämningensansökan för att kunna avgöra om och hur stämningensansökan skall bemötas.¹⁴

B — Bedömning av den första tolkningsfrågan

52. Genom sin första tolkningsfråga vill den nationella domstolen få klarhet i huruvida rätten att vägra ta emot en handling enligt

artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 avser enbart stämningensansökan eller om den även avser bilagorna till stämningensansökan.

53. Den första tolkningsfrågan är allmänt formulerad och avser samtliga tvister i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur. Såsom angetts i punkt 44 ovan motsvarar begreppet civil eller kommersiell natur i förordning nr 1348/2000 inte den nationella rätten.¹⁵

54. Med undantag av IHK Berlin menar samtliga parter att artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 skall tolkas så att begreppet handling vid delgivning av stämningensansökan i tvistemål även skall avse dess bilagor.

55. Det generiska begreppet (*genus*) handling definieras inte i förordningen. Mot bakgrund av beslutet om hänskjutande, kommentarerna i doktrinen¹⁶ samt kommissionens

12 — Domen i målet Leffler (ovan fotnot 10), punkt 71. Se även vad gäller bristande verkan av delgivningen och avhjälpande av felaktig delgivning, kommentaren i Eckelmans, *Signification et notification*, *Revue de droit commercial belge* – RDC 2006, s. 362 (367).

13 — Se även Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, *EuZW*, 18 (2007), s. 363 (364).

14 — Bundesgerichtshofs beslut om hänskjutande, *Az. VII ZR 164/05*, punkterna 13 ff., tillgängligt på hemsidan www.bundesgerichtshof.de. Detta beslut avsåg §§ 131 och 253 ZPO.

15 — Se Rijavec (ovan i fotnot 4 anført arbete), s. 1151 ff, Mayr/Czernich (ovan i fotnot 4 anført arbete), s. 55 ff, Jastrow (ovan i fotnot 4 anført arbete), s. 1248, och Heiderhoff (ovan i fotnot 4 anført arbete), s. 1185.

16 — Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, s. 364 och Lebois, *L'amorce d'un droit procédural européen: les règlements 1348/2000 et 1206/2001 en matière de signification, notification et de preuves face au procès social*; i: de Leval, Hubin, *Espace judiciaire et social européen: actes du colloque des 5 et 6 novembre 2001*, s. 327 (339 ff.). I det senare verket anges att det i den nationella civilprocessrätten i några medlemsstater (Spanien, Förenade kungariket, Belgien, Nederländerna) finns skillnader mellan allmänna domstolar och arbetsdomstolar, särskilt vad gäller innehåll och omfattning av handlingar och bilagor genom vilka ett förfarande inleddes.

och den slovakiska regeringens yttranden, kan slutsatsen dras att processrätten i de olika medlemsstaterna inte är enhetlig, och begreppet handling i den mening som avses i förordning nr 1348/2000 måste därför ges en enhetlig och självständig gemenskapsrättslig definition. I gemenskapsrätten definieras i princip inte begrepp i primär- eller sekundär-rätten enligt förebild från en eller flera nationella rättsordningar om detta inte uttryckligen anges i förordningen.¹⁷ I artikel 8 i förordning nr 1348/2000 finns dock ingen hänvisning till medlemsstaternas nationella processrätt. Enligt domstolens fasta rättspraxis skall begreppen i en bestämmelse i gemenskapsrätten, som utgör ett förtydligande av dess innebörd och räckvidd men inte uttryckligen hänvisar till medlemsstaternas lagstiftning, i regel ges en i hela gemenskapen självständig och enhetlig tolkning som tar hänsyn till det rättsliga sammanhanget och det eftersträvade ändamålet.¹⁸

56. Ordalydelsen och systematiken talar för att det omtvistade begreppet handling enligt nationell rätt skall ges en vid tolkning. Rätten att vägra ta emot en handling i artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 skulle därmed kvarstå även när enbart bilagorna inte är

översatta till den mottagande medlemsstatens språk eller ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår.

57. Användningen av det allmänna begreppet handling i direktivet utan minsta restriktion borde enligt min mening – och på denna punkt instämmer jag i yttrandena av Büro Weiss, arkitektkontoret Grimshaw, den tjeckiska regeringen, den franska regeringen, den italienska regeringen och den slovakiska regeringen – tala för en vid tolkning av detta begrepp i tvistemålsförfarandet, det vill säga för argumentet att direktivets tillämpningsområde, i varje fall i princip, var tänkt att omfatta alla bilagor och inte enbart ansökan.¹⁹ Begreppet handling anges inte närmare i nämnda förordning.

17 — Se dom av den 14 januari 1982 i mål 64/81, Corman (REG 1982, s. 13), punkt 8, och av den 2 april 1998 i mål C-296/95, EMU Tabac (REG 1998, s. I-1605), punkt 30. Gemenskapsrätten kan inte definieras genom hänvisning till nationella lagstiftningar (dom av den 23 mars 1982 i mål 53/81, Levin, REG 1982, s. 1035, punkterna 10ff; svensk specialutgåva, volym 6, s. 335, Schütz/Bruha/König, *Casebook Europarecht*, 2004, s. 451 f.).

18 — Se mitt förslag till avgörande av den 3 maj 2007 i mål C-62/06, Zefeser (målet anhängigt vid domstolen), punkt 32.

19 — Se även förslag till avgörande av generaladvokaten Tizzano av den 20 september 2001 i mål C-168/00, Leitner (REG 2001, s. I-2631), punkt 29, i vilket han kom till en liknande slutsats vad gäller tolkningen av artikel 5.2 i rådets direktiv 90/314/EEG av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang. I detta fall gällde tolkningen begreppet skador. Generaladvokaten ansåg i punkt 29 i sitt förslag till avgörande följande: "Användningen av det allmänna begreppet 'skador' i direktivet utan minsta restriktion borde enligt min mening – och på denna punkt instämmer jag i yttrandena av kommissionen och den belgiska regeringen – tala för en vid tolkning av detta begrepp, det vill säga för argumentet att direktivets tillämpningsområde, i varje fall i princip, var tänkt att omfatta alla sorters skador som har något kausalsamband med ett utblivet fullgörande eller ett felaktigt fullgörande av avtalet."

58. Syftet med delgivning i tvistemål är att delgivningsadressaten skall få kännedom om innehållet i en handling för att säkerställa dennes rätt till försvar. Detta förutsätter att adressaten kan förstå handlingen.²⁰ Trots det engelska språkets dominerande ställning inom internationell handel och juridiska förbindelser finns det inget modernt *lingua franca*. Därför krävs att en formell delgivning av en stämningsansökan och dess bilagor åtföljs av en översättning för att adressaten skall få nödvändig kännedom om innehållet i den delgivna handlingen.²¹ Mot denna bakgrund är bilagor till en stämningsansökan ett bihang till ansökan i enlighet med den allmänna rättsprincipen *accessio cedit principali*.²²

59. Detta motsägs inte av hänvisningen i formuläret i bilagan till förordning nr 1348/2000. Även i formuläret i bilagan till förordning nr 1348/2000 hänvisas under punkt 6, "[h]andling som skall delges", i punkt 6.4 till "[a]ntal bilagor". Såsom kommissionen träffande har anmärkt kan detta utgöra ett indicium på en vidare tolkning av begreppet handling, eftersom

20 — Heß, Neue Formen der Rechtshilfe in Zivilsachen im europäischen Justizraum, i: *Recht der Wirtschaft und der Arbeit in Europa: Gedächtnisschrift für Wolfgang Blomeyer*, 2004, s. 617 (629), förordar till och med en obligatorisk översättning av handlingen och alla bifogade uppgifter till delgivningsortens språk.

21 — Se Schütze, Übersetzungen im europäischen und internationalen Zivilprozessrecht – Probleme der Zustellung, *RIW*, 2006, s. 352 (355).

22 — I flera rättsordningar används maximen *accessio cedit principali* i stället för maximen *accessorium sequitur principale*. Enligt båda dessa maximer utgör bihanget en nödvändig del av huvudsaken (Benke/Meissel, *Juristenlatein*, 2. Auflage, 2002, Wien, s. 4).

bilagorna tas upp i samband med den praktiska hanteringen av handlingen som skall delges. Büro Weiss har med rätta påpekat att i praktiken återges i tvistemålsförfarandet inte innehållet i bilagorna i sin helhet i stämningsansökan utan det är endast huvudinnehållet som återges i denna. Mot denna bakgrund krävs, enligt principen om rätten till försvar, en översättning av bilagorna. I avsaknad av sådan översättning kan inte partens framställning förstås.

60. Förstainstansrätten har redan slagit fast att vid direkt talan "samtliga handlingar som bifogas de andra parternas inlagor, däribland intervenienternas, i princip skall översättas till rättegångsspråket. Dessa bestämmelser har bland annat till syfte att skydda ställningen för en part som avser att ifrågasätta lagenligheten av en administrativ rättsakt som antagits av gemenskapsinstitutionerna, oavsett vilket språk som den berörda institutionen har använt för detta ändamål, i synnerhet under det administrativa förfarandet."²³

61. Genom översättning av sådana handlingar som i tvistemålsprocessen utgörs av

23 — Förstainstansrättens beslut av den 26. Juni 1996 i mål C-11/95, BP Chemicals mot kommissionen (REG 1996, s. II-601), punkt 9. Förstainstansrätten avslag begäran från två italienska intervenienter att översätta bilagorna till deras ansökan till rättegångsspråket engelska.

stämningsansökan och dess bilagor, tillgodoses skyddet för svaranden. Bilagor kan emellertid vara mycket långa och det kan anses lämpligt att omfångsrika bilagor till en ansökan skall översättas. I artikel 29.3 tredje stycket i domstolens rättegångsregler regleras frågan om omfångsrika bilagor. ”Översättningen av omfångsrika handlingar får begränsas till utdrag. Domstolen kan dock på eget initiativ eller på begäran av part alltid infordra en mer omfattande eller fullständig översättning.”

serna.²⁴ Det förefaller som om en sådan lösning inte är lämplig med hänsyn till principen om rätten till försvar och skyddet för svaranden vid delgivning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur. Det är lätt att föreställa sig ett vanligt fall med en konsument som har ingått ett konsumentavtal i en annan medlemsstat, med ett icke oskäligt prorogationsvillkor,²⁵ och som påtvingas näringsidkarens språk. Det kan inte förväntas att genomsnittskonsumenten behärskar en främmande medlemsstats språk.

62. En sådan lösning vore även tänkbar för gränsöverskridande delgivning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur. Vad gäller omfångsrika bilagor som inte är avfattade på den mottagande medlemsstatens språk eller ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår, kunde översättningen av delar som är upptagna i stämningsansökan begränsas. En liknande lösning återfinns i artikel 52.2 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma grän-

63. Adressatens rätt att få handlingen översatt kan inte i något fall tolkas i strid med syftet med förordning nr 1348/2000, vilket är att förbättra och påskynda översändningen för delgivning mellan medlemsstaterna av rättsliga och utomrättsliga handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur.²⁶

64. Bristen på översättning av en handling, vilken i tysk civilprocessrätt omfattar såväl

24 — EGT L 239, s. 19. Artikel 52.2 i konventionen har följande lydelse: ”När det finns skäl att anta att mottagaren inte förstår det språk handlingen är skriven på skall handlingen, eller åtminstone de viktiga delarna av den, översättas till det, eller ett av de språk som talas på den avtalslutande parts territorium där mottagaren vistas. Om den myndighet som översänder handlingen känner till att mottagaren endast har kunskaper i ett annat språk, skall handlingen, eller åtminstone de viktiga delarna av den, översättas till detta andra språk.”

25 — Se, angående oskäliga prorogationsavtal, dom av den 27 juni 2000 i mål C-240/98–C-244/98, Océano Grupo Editorial (REG 2000, s. I-4941).

26 — Se punkt 44 ovan.

stämningensansökan som dess bilagor, kan avhjälpas genom en senare delgivning av en översättning av bilagorna respektive, vid omfångsrika bilagor, delgivning av en översättning av de delar som stämningensansökan uttryckligen hänvisar till.²⁷

avses i artikel 8.1 b i förordning nr 1348/2000, när denne i utövandet av sin näringsverksamhet slutit ett avtal med sökanden i vilket det föreskrivs att skriftväxlingen dem emellan och med myndigheter och offentliga organ skall ske på den sändande medlemsstatens språk.

65. Mot denna bakgrund föreslår jag att den första tolkningsfrågan besvaras på följande sätt: Artikel 8.1 förordning nr 1348/2000 skall tolkas så, att adressaten har rätt att vägra att ta emot en handling enligt artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 när endast bilagorna till de handlingar som skall delges inte har översatts till den mottagande medlemsstatens eller ett av den sändande medlemsstatens språk, som adressaten förstår.

67. Ordalydelsen av artikel 8.1 b i förordning nr 1348/2000, enligt vilken adressaten kan vägra att ta emot den handling som skall delges om den inte är avfattad på ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår, ger enligt den tyska doktrinen föga vägledning vid tolkningen.²⁸

C — Bedömning av den andra tolkningsfrågan

66. Genom sin andra tolkningsfråga vill den nationella domstolen få klarhet i huruvida adressaten kan anses förstå den sändande medlemsstatens språk i den mening som

68. Delgivningar befinner sig i gränslandet mellan rättskipning, skyddet för svaranden och processekonomi. I tvistemålsprocessen är det kärnan som inleder domstolsförfarandet. Delgivningen av stämningensansökan kan i flera rättsordningar innebära att målet anhängiggörs och att frister börjar löpa. Svaranden får däremot kännedom om att ett förfarande inletts genom delgivningen av stämningensansökan, och därigenom

27 — Se domen i målet Leffler (ovan fotnot 10) punkterna 38–53 samt även Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, s. 364, i vilken dock problemet med omfångsrika bilagor och den därtill sammankopplade frågan om processekonomi (översättningstid och översättningskostnader) inte beaktas.

28 — Lindacher, *Europäisches Zustellungsrecht – die VO (EG) Nr. 1348/2000: Fortschritt, Auslegungsbedarf, Problemausblendung, Zeitschrift für Zivilprozess*, Bd. 114 (2001), s. 179 (187). Författaren föreslår att det vid tolkningen av artikel 8.1 b i förordning nr 1348/2000 inte skall användas ett kriterium om individuella språkkunskaper för att göra detta kriterium enkelt att hantera och förutsägbart. I stället skall allmänna kriterier utvecklas. Om adresstaten själv är medborgare i den sändande medlemsstaten skall denne anses förstå den sändande medlemsstatens språk. Samma sak skall gälla om adressaten är medborgare i en stat som har samma officiella språk.

iakttas dennes rätt till försvar.²⁹ De nämnda processuella grundrättigheterna måste inom ramen för delgivningsbestämmelserna stå i ett balanserat förhållande till varandra.³⁰ Det är därvid nödvändigt att delgivningsbestämmelserna inte leder till oproportionerliga inskränkningar i skyddet för svaranden samtidigt som ett snabbt förfarande möjliggörs. Å andra sidan får skyddet för svaranden inte leda till att det blir omöjligt för kåranden att genomföra ett rättsligt förfarande och att denne därmed förvägras rätten till domstolsprövning.³¹

69. I förevarande mål finns två motstridiga uppfattningar företrädna. IHK Berlin anser att den sändande medlemsstatens språk alltid skall anses vara ett språk som adressaten förstår om en avtalsbestämmelse hänvisar till tyska, det vill säga den sändande medlemsstatens språk, för skriftväxlingen mellan parterna, om handlingen i det aktuella fallet är avfattad på detta språk. Den franska regeringen anser däremot att denna omständighet i sig inte räcker för att anse att adressaten förstår den sändande medlemsstatens språk i den mening som avses i artikel 8.1 b i

förordning nr 1348/2000. Om den sändande medlemsstatens språk alltid skall anses vara ett språk som adressaten förstår om en avtalsbestämmelse hänvisar till detta språk för skriftväxlingen mellan parterna, skulle det nämligen innebära en presumtion som går långt utöver vad som avses i förordningen.

70. I doktrinen förekommer uppfattningen att objektiva och subjektiva kriterier kombinerats vid fastställande av språkkunskaper vid en gränsöverskridande delgivning enligt artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000.³² Enligt denna uppfattning är den mottagande medlemsstatens officiella språk ett objektiva kriterium, medan adressatens kunskaper i den sändande medlemsstatens språk är ett subjektivt kriterium.³³

71. Bundesgerichtshof har i sitt beslut om hänskjutande angett att ingen av företrädarna för arkitektkontoret Grimshaw förstår tyska.

29 — Se Heß, *Die Zustellung von Schriftstücken im europäischen Justizraum*, NJW, 2001, s. 15.

30 — Sujeci, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, s. 365.

31 — Sujeci, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, s. 365.

32 — Se Malan, *La langue de la signification des actes judiciaires ou les incertitudes du règlement sur la signification et la notification des actes judiciaires et extrajudiciaires*, *Les petites affiches – LPA* 392 (2003), no. 77, s. 6, Sladić, *Vročanje v civilnih in gospodarskih zadevah*, *Podjetje in Delo – PiD*, 31 (2005), s. 1131 (1147).

33 — En fysisk persons medborgarskap är ett objektiva kriterium. Även om adressaten är medborgare i den sändande medlemsstaten kan han vägra ta emot handlingen om han inte talar den medlemsstatens språk. Man kan till exempel tänka sig förvärv av medborgarskap genom äktenskap eller idrottsmäns förvärv av medborgarskap (Schütze, §1068: i *Wiezorek/Schütze, Zivilprozessordnung und Nebengesetze, Großkommentar*, s. 9, punkt 12). Andra uppfattningar förekommer emellertid. Adressaten skall antas förstå den sändande medlemsstatens språk när denne är medborgare i en stat som har samma officiella språk (Heiderhoff, ovan i fotnot 4 anförte arbete, s. 1221).

Det är emellertid ostridigt mellan parterna att det avtal som ligger till grund för tvisten och skriftväxlingen är avfattade på tyska och att det avtalats om att tvister skall avgöras vid domstol i Berlin.

skall innebära att parterna skall anses förstå detta språk och således innebära att rätten att vägra ta emot en handling inte kan göras gällande.³⁶

72. I doktrinen anges att det inte framgår av artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 hur språkkunskaperna skall avgöras när det gäller delgivning till juridiska personer.³⁴ Den enda praktiska lösningen förefaller för närvarande vara att hänvisa till den juridiska personens säte som anknytningspunkt för språkkunskaperna.³⁵ Således skulle, eftersom arkitektkontoret Grimshaw har sitt säte i London, språket anses vara engelska. Arkitektavtalet av den 16 februari 1994 avfattades dock på tyska.

74. Det är svårt att avgöra om en adressat, på grund av sina egna språkkunskaper, är i stånd att förstå en handling som är avfattad på den sändande medlemsstatens språk. Huruvida en person förstår ett främmande språk eller ej, beror enbart på dennes egen bedömning.³⁷ Grundläggande språkkunskaper är inte tillräckligt för att förstå rättsliga handlingar. Språkkunskaperna måste därför vara så goda att de möjliggör även förståelse av rättsliga handlingar i betydande grad.³⁸ Detta ligger emellertid nära till hands om adressaten, såsom i förevarande fall, har avtalat att skriftväxlingen med myndigheter och offentliga organ skall ske på den sändande medlemsstatens språk. Begreppet offentliga organ innebär att det kan antas att parterna avtalat om skriftväxling med samtliga offentliga organ, till vilka även räknas domstolar.³⁹

73. Det skall vidare undersökas huruvida den omständigheten att ett visst språk avtalats

34 — Sujecki, *Das Übersetzungserfordernis und dessen Heilung nach der Europäischen Zustellungsverordnung: Entscheidung des Europäischen Gerichtshofes vom 8. November 2005*, s. 359, och Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, s. 364.

35 — Sujecki, *Das Übersetzungserfordernis und dessen Heilung nach der Europäischen Zustellungsverordnung: Entscheidung des Europäischen Gerichtshofes vom 8. November 2005*, s. 359.

36 — Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, s. 364.

37 — Se Mayr/Czernich (ovan i fotnot 4 anført arbete), s. 182. Svårigheterna att avgöra de individuella språkkunskaperna gäller såväl det mottagande organet som det sändande organet.

38 — Se Jastrow (ovan i fotnot 4 anført arbete), s. 1269 (1306).

39 — Se Badura, *Staatsrecht*, 3. Auflage, 2003, s. 658 och Maurer, *Staatsrecht I*, 4:e upplagan, 2005, s. 6. Badura anser att domstolen är det statliga organ som svarar för rättskipningen

75. Av ovannämnda skäl skall om möjligt endast allmänna objektiva kriterier användas, till vilka skriftväxlingen på det i den sändande medlemsstatens språk hör. Bedömningen av individuella språkkunskaper är förenad med stora svårigheter för samtliga parter utom adressaten.⁴⁰ Om parterna inte kan enas om huruvida adressaten förstår den sändande medlemsstatens språk, kan detta endast avgöras genom bevisupptagning vid den nationella domstol vid vilken målet är anhängiggjort. På så sätt kan det styrkas att handlingens adressat förstår den sändande medlemsstatens språk som handlingen är avfattad på.⁴¹

76. Att avtala om ett språk har till syfte att undvika, respektive att minska, problemen för parter som inte talar samma språk att förstå varandra.⁴² Om båda parter i ett internationellt avtalsförhållande har enats om ett språk är detta ett indicium på att båda parter förstår detta språk. Om i ett internationellt avtalsförhållande, parterna enats om att tvister skall avgöras av domstol i den sändande medlemsstaten eller att den sändande medlemsstatens lag skall

vara tillämplig,⁴³ kan denna omständighet utgöra ytterligare ett indicium på parternas språkkunskaper. I förevarande mål har i punkt 10.2 i arkitektavtalet avtalats att tvister skall avgöras av domstol i Berlin.

77. Situationen kan emellertid uppkomma att en av avtalsparterna faktiskt inte förstår det avtalade språket. Denna avtalspart, som vid försöket till delgivning har åberopat bristande språkkunskaper, har visserligen genom överenskommelsen utåt signalerat att vederbörande besitter tillräckliga språkkunskaper.⁴⁴ Parten har objektivt, sett ur en ärlig avtalsparts perspektiv, gett sken av att förstå den sändande medlemsstatens språk.

78. Genom att avtala om språkval, tillämplig lag och framför allt behörig domstol har parten, även hos den andra avtalsparten, gett

40 — Heiderhoff (ovan i fotnot 4 anförd arbete), s. 1222.

41 — Domen i målet Leffler (ovan fotnot 10), punkt 52.

42 — Jag vill även hänvisa till förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-338/94, Finnboard mot kommissionen (REG 1998, s. II-1617), punkterna 48–52. I denna dom slog förstainstansrätten fast att när inget av gemenskapens officiella språk uttryckligen är tillämpligt i kommissionens kontakter med företag i tredjeländ, som varit delaktig i en överträdelse av gemenskapens konkurrensregler, kan kommissionen använda sig av det språk som företaget använder i sin skriftväxling med sina egna försäljningsbolag i medlemsstaterna, och inte språket i den medlemsstat under vars jurisdiktion företaget lyder, i meddelandet om anmärkningar.

43 — En sådan avtalsbestämmelse kan ha följande lydelse: "Tysk lag skall vara tillämplig på detta avtal. Tvister skall avgöras av domstol i Berlin."

44 — Se Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, s. 365 f. Författaren behandlar i sin kommentar till denna begäran om förhandsavgörande inte frågan om forumval och lagval.

intryck av att ha tillräckliga kunskaper i den sändande medlemsstatens språk.⁴⁵ Detta gäller framför allt även när parterna avtalat om att använda den sändande medlemsstatens språk vid skriftväxling dem emellan och med myndigheter och offentliga organ.⁴⁶

nr 1348/2000 inte göras gällande.⁴⁷ Då det emellertid endast rör sig om en motbevisbar presumtion, är adressaten fri, att i enlighet med bevisreglerna i den medlemsstat där domstolsförfarandet äger rum, motbevisa denna presumtion.

79. Genom ett sådant avtal signalerar en avtalspart att denne har tillräckliga språkkunskaper för skriftväxling med myndigheter och offentliga organ. I ett sådant fall är det rimligt att anta att det är motiverat med en motbevisbar presumtion (*praesumptio juris tantum*), nämligen att adressaten har tillräckliga språkkunskaper i den mening som avses i artikel 8.1 b i förordning nr 1348/2000 även för att förstå det myndighetsspecifika språk till vilket processspråket hör. Under dessa omständigheter kan rätten att vägra ta emot en handling enligt artikel 8.1 i förordning

80. Det skall påpekas att förstainstansrätten funnit, genom beslut i mål T-366/04⁴⁸, Hensotherm mot harmoniseringsbyrån, att ett svenskt företag som valt engelska som handläggningsspråk vid harmoniseringsbyrån och som avfattat skrivelser på detta språk, inte kunnat invända att det inte förstår detta språk när det är ett svenskt företag som är verksamt i internationell handel.

81. Artikel 8.1 b i förordning nr 1348/2000 skall således tolkas så att det uppstår en motbevisbar presumtion när adressaten i utövan av sin näringsverksamhet slutit ett avtal med sökanden i vilket det föreskrivs att skriftväxlingen mellan parterna och med

45 — Se Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, s. 366. Här kan även en analogi med den allmänna läran om rättshandlingar göras genom att bestämma en avsiktsförklaring på grundval av viljeteorin och förklarings teorin.

46 — Ovan punkt 5, där de motsvarande avtalsbestämmelserna återges.

47 — Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, s. 366. En annan möjlighet vore att ge adressaten för en handling en långtgående rätt att vägra ta emot handlingen. Detta skulle leda till det motsatta resultatet, att handlingarna även i dessa fall skulle behöva översättas till den sändande medlemsstatens språk. Författaren påpekar även att en översättning står i strid med syftet med förordning nr 1348/2000 i beaktande av att adressatens skyddsvärde redan har inskränkts på grund av de höga kostnaderna och den långa tiden som åtgår för översättningen, för att delgivningen skall förenklas och påskyndas.

48 — Förstainstansrättens beslut av den 6 september 2006 i mål T-366/04, Hensotherm mot harmoniseringsbyrån (REG 2006, s II-65) punkterna 43 och 44.

myndigheter och offentliga organ skall ske på den sändande medlemsstatens språk. Då det emellertid endast rör sig om en motbevisbar presumtion, har adressaten, i enlighet med bevisreglerna i den medlemsstat där domstolsförfarandet äger rum, att motbevisa denna presumtion.

har översatts, inte kan åberopa artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 när denne i utövändet av sin näringsverksamhet har slutit ett avtal enligt vilket skriftväxlingen skall ske på den sändande medlemsstatens språk.

82. En sådan slutsats kan vanligtvis inte dras när det gäller konsumentavtal eftersom skriftväxlingen mellan en konsument som saknar särskilda fackkunskaper och rättsliga kunskaper och en näringsidkare på objektiva grunder inte kan jämföras. Av dessa skäl skall svaret på den andra tolkningsfrågan begränsas till att omfatta fall där någon i utövändet av sin näringsverksamhet slutit ett avtal i vilket det föreskrivs att skriftväxlingen mellan parterna och med myndigheter och offentliga organ skall ske på den sändande medlemsstatens språk.

84. Skäl 8 i förordning nr 1348/2000 har följande lydelse: "[f]ör att säkerställa förordningens effektivitet bör möjligheten att vägra delgivning begränsas till undantagsfall". Undantag skall enligt gemenskapsrätten tolkas restriktivt, *singularia non sunt extendenda*.⁴⁹

D — Bedömning av den tredje tolkningsfrågan

83. Med sin tredje tolkningsfråga vill den nationella domstolen få klarhet i huruvida adressaten, för det fall bilagorna inte

85. Büro Weiss har redan i sitt yttrande över den andra tolkningsfrågan åberopat att det är rättsteoretiskt omöjligt att ett avtal mellan enskilda, som enligt parternas gemensamma vilja endast skall avses avtalets genomförande, skall medföra begränsningar i den offentlighetsrättsliga rätten till försvar.

⁴⁹ — Dom av den 9 september 2003 i mål C-151/02, Jaeger (REG 2003, s. I-8389), punkt 89. I denna dom slog domstolen fast att artikel 17 i rådets direktiv 93/104/EG av den 23 november 1993 om arbetstidens förläggning i vissa avseenden (EGT L 307, s. 18), skall tolkas så att den utgör undantag från gemenskapsbestämmelserna om arbetstidens förläggning. De skall därför tolkas så att de inte får gå längre än vad som är absolut nödvändigt för att skydda de intressen som dessa avvikelser gör det möjligt att ta till vara.

86. En så vid tolkning av artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 kan framför allt ifrågasättas med anledning av punkterna 10.2 och 10.4 i arkitektavtalet i vilka det överenskommits om att "[t]vister i anledning av avtalet skall avgöras i Berlin" och att tysk lag skall vara tillämplig på avtalet. Denna avtalsbestämmelse, i förening med bestämmelsen om språkval enligt vilken skriftväxling med myndigheter och offentliga organ⁵⁰ skall ske på den sändande medlemsstatens språk, innebär ett effektivt avstående från en grundläggande rättighet.⁵¹ I förevarande mål innebär detta, genom ett godtagande av att den sändande medlemsstatens domstol skall vara behörig, även ett godtagande av rättegångsspråk i det aktuella tvistemålsförfarandet. Detsamma gäller även för skiljeförfaranden i vilket parterna i ett internationellt avtal, av egen vilja avtalar om språkval för skiljeförfarandet i förväg.

87. Såsom kommissionen med rätta har funnit,⁵² är överenskommelsen mellan arkitektkontoret Grimshaw och IHK Berlin med avseende på språket, en för avtalets

uppfyllande betydande del av avtalet. Denna del av avtalet avser inte enbart den för genomförande av avtalet relevanta skriftväxlingen utan även skriftväxling i händelse av tvister kring avtalets förpliktelser samt skriftväxling i samband med ett rättsligt förfarande därom.

88. I ett sådant fall kan översättningen av en handling från den sändande medlemsstatens språk till den mottagande medlemsstatens språk inte längre motiveras med att det är nödvändigt för att skydda adressatens intressen. Om någon frivilligt avtalar med en avtalspart att ett visst språk skall gälla för deras skriftväxling, kan denne inte i ett senare skede åberopa att partens berättigade intressen inte tillgodosetts genom att använda detta språk. Ett sådant påstående skulle falla under begreppet *venire contra factum proprium*.⁵³ Kravet att bilagorna skall översättas till den mottagande medlemsstatens språk går i ett sådant fall utöver rätten att vägra ta emot en handling enligt artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000, vars syfte är att skydda adressaten. Genom att avtala om en sådan språkordning avsäger sig parten sitt intresse av att få en översättning

50 — Angående likhet mellan begreppen myndigheter och statliga organ, se ovan fotnot 39.

51 — Enligt Fischinger, P., *Der Grundrechtsverzicht*, *JuS* 2007, s. 808, skall med avstående av grundläggande rättigheter förstås samtycket till konkreta ingrepp i och inskränkningar av grundläggande rättigheter.

52 — Kommissionens yttrande, punkterna 31 och 32.

53 — I framför allt rättsordningar som har sitt ursprung i den romerska rätten används hellre begreppet *Nemo auditur suam propriam turpitudinem allegans*.

till den mottagande medlemsstatens språk, och rätten att ta emot en handling enligt artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 kan inte längre göras gällande.

sig om en konsument som inte förstår det påtvingade språket, är rätten att vägra ta emot ej översatta handlingar motiverad.⁵⁶

89. I annat fall skulle även handlingen behöva översättas till den mottagande medlemsstatens språk,⁵⁴ om parterna i utövändet av sin näringsverksamhet, för det första, har slutit ett avtal enligt vilket skriftväxlingen med myndigheter och offentliga organ skall ske på den sändande medlemsstatens språk, för det andra avtalat om behörig domstol och för det tredje avtalat om att den sändande medlemsstatens lag skall vara tillämplig. En sådan lösning skulle emellertid stå i strid med syftet för förordning nr 1348/2000.⁵⁵

90. Det skall slutligen erinras om att en sådan lösning inte vore lämplig vid gränsöverskridande avtal. Skulle så vara fallet kunde en starkare part, en näringsidkare, påtvinga en svagare part, till exempel en konsument, ett språk som denne inte förstår. Då det rör

91. Mot denna bakgrund skall den tredje tolkningsfrågan besvaras så att adressaten för sådana bilagor till en handling, som inte avfattats på den mottagande medlemsstatens eller på ett av den sändande medlemsstatens språk, som adressaten förstår, i alla fall inte med stöd i artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 kan vägra att ta emot handlingen, när denne i utövändet av sin näringsverksamhet har slutit ett avtal enligt vilket skriftväxlingen med myndigheter och offentliga organ skall ske på den sändande medlemsstatens språk och de överlämnade bilagorna både avser denna skriftväxling och är avfattade på det avtalade språket.

54 — Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, s. 366.

55 — Se ovan punkt 44.

56 — Se även Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, s. 366, vilken anser att det i sådant fall finns ett särskilt skyddsbehov för adressaten/konsumenten. Ett skyddsbehov som dock inte gäller vid avtal mellan näringsidkare

VI — Förslag till avgörande

92. Mot bakgrund av ovanstående överväganden föreslår jag att domstolen skall besvara de tolkningsfrågor som har ställts av Bundesgerichtshof på följande sätt:

1. Artikel 8.1 i rådets förordning (EG) nr 1348/2000 av den 29 maj 2000 om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur skall tolkas så, att adressaten har rätt att vägra att ta emot en handling enligt artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 när endast bilagorna till de handlingar som skall delges inte har översatts till den mottagande medlemsstatens eller ett av den sändande medlemsstatens språk, som adressaten förstår.
2. Artikel 8.1 b i förordning nr 1348/2000 skall tolkas så att det uppstår en motbevisbar presumtion när adressaten i utövandet av sin näringsverksamhet slutit ett avtal med sökanden i vilket det föreskrivs att skriftväxlingen mellan parterna och med myndigheter och offentliga organ skall ske på den sändande medlemsstatens språk. Då det emellertid endast rör sig om en motbevisbar presumtion, har adressaten, i enlighet med bevisreglerna i den medlemsstat där domstolsförfarandet äger rum, att motbevisa denna presumtion.
3. Artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 skall tolkas så, att adressaten för sådana bilagor till en handling, som inte avfattats på den mottagande medlemsstatens eller på ett av den sändande medlemsstatens språk, som adressaten förstår, i alla

fall inte med stöd i artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000 kan vägra att ta emot handlingen, när denne i utövandet av sin näringsverksamhet har slutit ett avtal enligt vilket skriftväxlingen med myndigheter och offentliga organ skall ske på den sändande medlemsstatens språk och de överlämnade bilagorna både avser denna skriftväxling och är avfattade på det avtalade språket.